

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA
SOLIDARNO PRIHODNOST**

ZDOsk-1

Usmeritve za občine

Verzija 2.0.

**DOLGOTRAJNA
OSKRBA**

Junij 2024

Spoštovani,

V tem kratkem priročniku z vami delimo nekaj osnovnih informacij o Zakonu o dolgotrajni oskrbi (Uradni list RS, št. 84/23; v nadaljevanju: ZDOsk-1), ter o vzpostavljanju sistema dolgotrajne oskrbe na domu (v nadaljevanju: DO na domu), ki je posebej pomembno za občine.

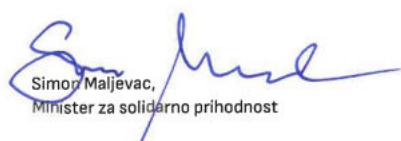
ZDOsk-1 predstavlja temelj sistemske ureditve dolgotrajne oskrbe v Sloveniji, ki je nujna za zagotavljanje kakovostnega življenja ljudem, ki potrebujejo osnovno vsakodnevno pomoč in podporo za vključenost v skupnost. Poleg zagotovljenih proračunskih sredstev bomo delavci, delodajalci in upokojenci od julija 2025 naprej solidarnostno plačevali prispevek v blagajno za dolgotrajno oskrbo, kot je to značilno tudi za druge stebre socialnega varstva, sredstva pa bodo namenjena vsem nam, ki bomo pomoč v določenem obdobju življenja potrebovali.

Sistemska ureditev dolgotrajne oskrbe je v Sloveniji nujna ne le zaradi zagotavljanja kakovostnega življenja ljudem v vseh življenjskih obdobjih, temveč tudi zaradi demografskih trendov na obzorju. V naslednjih desetletjih namreč v Sloveniji pričakujemo neizbežno strmo rast potreb po tovrstnih storitvah. Demografske napovedi kažejo, da bo leta 2030 starejših od 65 let že skoraj četrtnina prebivalstva. Z novim zakonom o dolgotrajni oskrbi se želimo približati standardom držav EU, ki v primerjavi s Slovenijo v povprečju namenjajo več javnih izdatkov za DO, tako z vidika deleža v BDP kot z vidika razmerja med javnimi in zasebnimi izdatki v strukturi izdatkov za DO. Slovenija je namreč do zdaj za DO namenjala le 1,0 % BDP, medtem ko znaša evropsko povprečje javnih izdatkov za DO 1,7 % BDP, pri čemer nekatere države za DO namenijo celo več kot 3 % BDP (UMAR, 2021).

Z namenom informiranja strokovne in zainteresirane javnosti trenutno izvajamo regijske posvete v sodelovanju s centri za socialno delo (v nadaljevanju: CSD). Ko bodo ti posveti izvedeni, nameravamo izvesti podobne regijske posvete z občinami, v okviru katerih se bomo dogovorili tudi o sistematičnem izobraževanju za DO na domu.

Zavedamo se, da sistem dolgotrajne oskrbe, kot ga predvideva ZDOsk-1, prinaša ogromne sistemske spremembe kot tudi to, da prilagajanje na takšne spremembe zahteva veliko potrpljenja in razumevanja s strani vseh deležnikov.

Hvala vam, da z nami stopate na pot sprememb.

Simon Maljevac,
Minister za solidarno prihodnost

1. NOVOSTI ZDOsk-1

1. ZDOsk-1 določa sistemsko financiranje dolgotrajne oskrbe (v nadaljevanju: DO) in s tem omogoča enako razpoložljivost, boljšo dostopnost, dosegljivost in kakovost storitev DO.
2. Do zdaj razpršeno področje DO umešča pod pristojnost enega resornega ministrstva.
3. Z vzpostavljanjem vstopnih točk se ustanovljajo prostori, kjer osebe, ki iščejo pomoč, prejmejo vse informacije, svetovanje, ocenjevanje upravičenosti in nadaljnje spremljanje na enem mestu. Z vzpostavitvijo vstopnih točk se postopek uveljavljanja pravic in informiranje o njih poenostavlja, sistem DO pa se debirokratizira.
4. Z namenom, da bi ljudje lahko čim dlje ostali v svojem domačem okolju, ZDOsk-1 krepi oskrbo na domu, predvsem s tem, da se v okviru DO na domu nudijo tudi storitve zdravstvene nege, vezane na osnovna dnevna opravila, storitve za krepitev in ohranjanje samostojnosti ter storitve e-oskrbe, pa tudi na način, da ta pravica ni primerljiva s obstoječo socialnovarstveno storitvijo pomoč družini na domu (v nadaljnjem besedilu : PND).
5. Upravičenci imajo možnost aktivno sodelovati pri oblikovanju načrta priporočenih storitev in pri oblikovanju izvedbenega (osebnega) načrta, pri čemer je cilj, da je izvajanje pravic v skladu s posameznikovimi potrebami in željami.
6. ZDOsk-1 predvideva ocenjevalno orodje, preizkušeno v pilotnih projektih, ki izhaja iz paradigme samostojnosti posameznika in ne iz njegove odvisnosti od pomoči drugih, s čimer se zagotavlja, da bodo ljudje z enakimi potrebami imeli enake pravice.
7. Financira storitve DO izključno v javni mreži.
8. Jasno opredeljuje primerljive pravice.
9. Jasno določa izvajalce DO v instituciji.
10. Razširja nabor poklicev v DO in olajšuje postopke za zaposlovanje tujcev.

2. PRAVICE PO ZDOSK-1

Upravičenci do DO lahko uveljavljajo nedenarne pravice iz DO, in sicer v obliki DO na domu, DO v instituciji, oskrbovalca družinskega člana ali pa denarno pravico do DO v obliki denarnega prejema. Vsi upravičenci do DO imajo možnost koriščenja dveh dodatnih pravic: storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti in tisti, ki niso v instituciji, tudi e-oskrbo.

2.1. ČASOVNICA UVAJANJA PRAVIC

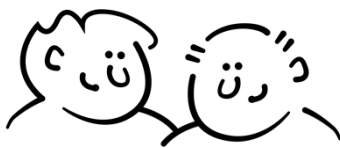
Na podlagi ZDOsk-1 se sistem DO uveljavlja postopoma, zato pravice stopijo v veljavo v različnih obdobjih. S 1. 1. 2024 se je začela izvajati pravica do oskrbovalca družinskega člana, s 1. 7. 2025 se bodo začele izvajati pravica DO na domu, storitve za krepitev in ohranjanje samostojnosti in e-oskrba, s 1. 12. 2025 pa tudi DO v instituciji in denarni prejemek. Razlog za postopnost je kompleksnost sistema oziroma enostavnejši prehod v nov sistem.

Edina pravica trenutno v veljavi je institut oskrbovalca družinskega člana, ki je sicer pravni naslednik družinskega pomočnika po Zakonu o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 41/07 – uradno prečiščeno besedilo, 61/10, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16 – ZPPreb-1, 15/17 – DZ, 29/17, 54/17, 21/18 –

ZNOrg, 31/18 – ZOA-A, 28/19, 189/20 – ZFRO, 196/21 – ZDOsk, 82/23 in 84/23 – ZDOsk-1; v nadaljevanju: ZSV).

2.2. OPIS PRAVIC

Oskrbovalec družinskega člana

Oskrbovalec družinskega člana je družinski član, ki živi na istem naslovu kot svojec s težko ali najtežjo omejitvijo samostojnosti in mu nudi celodnevno oskrbo ter je v ta namen zapustil trg dela. O tem, da gre pri svojcu za težko ali najtežjo omejitev samostojnosti v letu 2024 presoja invalidska komisija Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (v nadaljevanju: ZPIZ).

Po 1. 1. 2025 bo upravičenost svojca do DO presojal svetovalec za DO na CSD. Do oskrbovalca družinskega člana bodo upravičeni tisti, ki se bodo v uvrstili v 4. ali 5. kategorijo DO.

Kdo je lahko oskrbovalec družinskega člana?

- Oseba, za katero je invalidska komisija ZPIZ ocenila, da je psihofizično sposobna za opravljanje tega dela (preverjanje vsakih pet let);
- je družinski član upravičenca (zakonec ali zunajzakonski partner; hči in sin; hči in sin zakonca ali zunajzakonskega partnerja; starši (oče in mati, zakonec ali zunajzakonski partner očeta oziroma matere); brat in sestra; vnuk in vnukinja; sorodnik v svaštvu do vštetelega drugega kolena v ravni vrsti ali stranski vrsti);
- ima prijavljeno stalno ali začasno prebivališče na istem naslovu kot upravičenec in tam tudi dejansko prebiva;

- je zapustil trg dela (oziroma če ima uporabnik dva oskrbovalca družinskega člana¹ mora kandidat za oskrbovalca družinskega člana nastopiti delovno razmerje s polovičnim delovnim časom);
- ni pravnomočno obsojen zaradi kaznivega dejanja zoper življenje in telo, kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost ali kaznivega dejanja zoper premoženje;
- opravi osnovno usposabljanje za oskrbovalca družinskega člana v obsegu 30 ur oziroma ga opravi najpozneje v treh mesecih od izvršljivosti odločbe o izbiri oskrbovalca družinskega člana, nato pa vsaka tri leta obnovitveno usposabljanje v obsegu 20 ur.

Kandidat za oskrbovalca družinskega člana mora, preden začne opravljati predvidene naloge, zapustiti trg dela. Če ima uporabnik dva oskrbovalca družinskega člana, pa mora kandidat za oskrbovalca družinskega člana nastopiti delovno razmerje s polovičnim delovnim časom. Oskrbovalec družinskega člana lahko sočasno zagotavlja DO največ dvema upravičencema, s katerima prebiva na istem naslovu.

Oskrbovalec družinskega člana zagotavlja DO upravičencu skladno z osebnim načrtom, v zvezi z opravljanjem teh nalog pa mesečno poroča koordinatorju dolgotrajne oskrbe oziroma do pričetka izvajanja DO na domu strokovnemu delavcu, ki je zaposlen na CSD. Poročilo vsebuje najmanj seznam opravljenih storitev DO in zaznane posebnosti v povezavi z opravljanjem DO in način ukrepanja.

Oskrbovalec družinskega člana ima pravico do:

- delnega plačila za izgubljeni dohodek (1,2 oz. 1,8 kratnik minimalne plače, če skrbi za dva upravičenca);
- vključitve v obvezna socialna zavarovanja;
- načrtovane odsotnosti (21 dni na leto) in
- usposabljanja in strokovnega svetovanja.

Vsak upravičenec, ki izbere to obliko DO bo od 1. 7. 2025 lahko upravičen tudi do storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti glede na kategorijo DO, v katero bo uvrščen po ocenjevanju upravičenosti, in do storitev e-oskrbe. Ob tem pa je lahko izven sistema DO lahko vključen tudi v socialnovarstveno storitev PND, koristi pa lahko tudi plačljivo storitev socialnega servisa.

Z uveljavitvijo ZDOsk-1 in ukinitvijo pravice do družinskega pomočnika po ZSV se ukinja dolžnost doplačevanja k pravici s strani upravičenca in zavezancev za preživljanje oziroma Republike Slovenije ter ni več določene zaznambe prepovedi odtujitve in obremenitve na nepremičnini, ki je v lasti upravičenca. Od 1. 1. 2024 se ukinjajo določbe o omejitvi dedovanja v zapuščinskem postopku. Občine in Republika Slovenija se tako lahko v zapuščinski postopek kot upniki prijavijo za obdobje do 1. 1. 2024.

¹ Oskrbovalec družinskega člana lahko sočasno zagotavlja DO največ dvema upravičencema, s katerima prebiva na istem naslovu.

Dolgotrajna oskrba na domu

Dolgotrajna oskrba na domu je nedenarna pravica v okviru sistema DO, ki se izvaja na domu uporabnika. To pomeni, da uporabnik na svojem lastnem domu prejema storitve pomoči pri osnovnih in podpornih dnevni opravilih, storitve zdravstvene nege, vezane na osnovna dnevna opravila.

DO na domu se bo izvajala od 1. julija 2025 dalje.

Obseg neposrednega izvajanja storitev DO je določen v urah. Za 1. kategorijo velja 20 ur, za 2. kategorijo 40 ur, za 3. kategorijo 60 ur, za 4. kategorijo 80 ur in za 5. kategorijo 110 ur mesečno. Obseg neposrednega izvajanja storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti je v 1. kategoriji 12 ur, v 2. kategoriji 24 ur, v 3. kategoriji 48 ur, v 4. kategoriji 30 ur in v 5. kategoriji 24 ur letno.

Dolgotrajna oskrba	1. kategorija	2. kategorija	3. kategorija	4. kategorija	5. kategorija
--------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

DO na domu					
DO v instituciji	20 ur	40 ur	60 ur	80 ur	110 ur

Oseba, ki je upravičena do DO, je do navedenega števila ur za DO na domu in za DO v instituciji, upravičena vsak mesec.

DO na domu se lahko kombinira z dnevno DO. Kadar se upravičenec odloči za kombinacijo, velja, da lahko v dnevni obliki DO prejme mesečno 7 ur (1 kategorija), 14 ur (2. kategorija), 21 ur (3. kategorija), 27 ur (4. kategorija) ali 37 ur (5. kategorija) storitev DO, nato pa se mu število ur, ki jih prejme v dnevni oskrbi odšteje od števila ur storitev DO, ki jih prejme na domu. Skupaj lahko uporabnik prejema torej največ 20 ur oskrbe v 1. kategoriji, 40 ur oskrbe v 2. kategoriji, 60 ur oskrbe v 3. kategoriji, 80 ur oskrbe v 3. kategoriji, 110 ur oskrbe v 4. kategoriji DO.

Vsak upravičenec, ki bo izbral to obliko DO, bo upravičen tudi do storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti glede na kategorijo DO, v katero bo uvrščen po ocenjevanju upravičenosti, in do storitev e-oskrbe. Upravičenec pa je izven sistema DO lahko vključen tudi v socialnovarstveno storitev PND, koristi pa lahko tudi plačljivo storitev socialnega servisa.

Storitve DO na domu bodo krite iz obveznega zavarovanja za DO in proračunskih virov.

Dolgotrajna oskrba v instituciji

Dolgotrajna oskrba v instituciji je nedenarna pravica v okviru sistema DO, ki se izvaja v instituciji, to je v domovih za starejše. To pomeni, da uporabnik v instituciji prejema storitve pomoči pri osnovnih in podpornih dnevni opravilih, storitve zdravstvene nege, vezane na osnovna dnevna opravila.

DO v instituciji se bo izvajala od 1. decembra 2025 dalje.

Vsak upravičenec, ki bo izbral to obliko DO, bo upravičen tudi do storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti glede na kategorijo DO, v katero bo uvrščen po ocenjevanju upravičenosti.

Obseg neposrednega izvajanja storitev DO v instituciji je določen v urah. Za 1. kategorijo velja 20 ur, za 2. kategorijo 40 ur, za 3. kategorijo 60 ur, za 4. kategorijo 80 ur in za 5. kategorijo 110 ur mesečno. Obseg neposrednega izvajanja storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti je v 1. kategoriji 12 ur, v 2. kategoriji 24 ur, v 3. kategoriji 48 ur, v 4. kategoriji 30 ur in v 5. kategoriji 24 ur letno.

Storitve DO v instituciji in storitve za krepitev in ohranjanje samostojnosti bodo krite iz obveznega zavarovanja za DO in iz proračunskih virov (po 1. januarju 2028 je možna uvedba doplačil v višini 10 oz. 20 %). Kot že zdaj bo storitve namestitve in prehrane tudi nadalje uporabnik plačeval sam.

Posamezniki, ki bodo na dan 1. december 2025 stanovalci v domovih za starejše, bodo prevedeni v kategorijo DO in bodo lahko ostali, kjer so. Prevedba bo temeljila na določeni kategoriji oskrbe posameznega uporabnika, in sicer:

Kategorija oskrbe po metodologiji za oblikovanje cen socialnovarstvenih storitev	Kategorija DO
I.	1
II.	3
III.a	4
III.b	5
IV	5

Da se bo prevedba izvedla, bo moral stanovalec v domu za starejše podati soglasje. Če soglasja ne bo podal, bo ostal uporabnik institucionalnega varstva po ZSV.

Denarni prejemek

Denarni prejemek je denarna pravica v okviru sistema DO, s katero lahko uporabnik mesečno prejme določen denarni znesek, odvisen od kategorije DO, v katero je bil uvrščen. Denarni znesek je namenjen kritju stroškov oskrbe, ki jo ta uporabnik praviloma prejme znotraj svoje neformalne mreže.

Pravico do denarnega prejema bo možno uveljavljati od 1. decembra 2025 dalje.

Denarni prejemek je določen v višini 89 evrov (1. kategorija), 179 evrov (2. kategorija), 268 evrov (3. kategorija), 357 evrov (4. kategorija) in 491 evrov (5. kategorija)². Denarni prejemek je tako naslednik obstoječega dodatka za pomoč in postrežbo in omogoča, da ljudje, ki imajo dobro organizirano pomoč znotraj lastne socialne mreže, le-to ohranijo ter prejmejo denarna sredstva za kritje stroškov oskrbe.

Dolgotrajna oskrba	1. kategorija	2. kategorija	3. kategorija	4. kategorija	5. kategorija
Denarni prejemek	89 EUR	179 EUR	268 EUR	357 EUR	491 EUR

Uporabnika bo obiskoval koordinator DO³, in sicer enkrat na pol leta (uporabnike v prvi kategoriji DO), enkrat na tri mesece (uporabnike v drugi in tretji kategoriji DO) in enkrat mesečno (uporabnike v četrti in peti kategoriji DO). Namen teh obiskov je med drugim spremljanje ustreznosti opravljanja DO glede na potrebe uporabnika, svetovanje in usmerjanje, sodelovanje in povezovanje s socialno mrežo uporabnika.

Vsak upravičenec, ki bo izbral to obliko DO bo upravičen tudi do storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti glede na kategorijo DO, v katero bo uvrščen po ocenjevanju upravičenosti, in do storitev e-oskrbe. Ob tem pa bo upravičenec zunaj sistema DO lahko vključen tudi v socialnovarstveno storitev PND, koristi pa lahko tudi plačljivo storitev socialnega servisa.

Denarni prejemek bo krit iz obveznega zavarovanja za DO in iz proračunskih virov (po 1. januarju 2028 je možna uvedba doplačil v višini 10 oz. 20 %).

Dodatne pravice

E-oskrba vključuje storitve na daljavo, ki zagotavljajo samostojnost in varnost uporabnika v domačem okolju. Sodobni podporni sistemi e-oskrbe se nanašajo na vrsto pametnih tehnologij, ki so povezane s 24 ur dostopnimi storitvami. Te obsegajo osebne alarme (majhna naprava, ki se sproži

² V skladu s prvim in tretjim odstavkom 128. člena in četrtem odstavkom 33. člena ZDOsk-1 se višina denarnega prejema uskladi najmanj enkrat letno. Prva uskladitev vrednosti denarnega prejema se opravi 1. marca 2026, za storitev e-oskrbe pa 1. marca 2025.

³ Velja za vse pravice DO.

ob nezaželenem dogodku – potrebi po pomoči), okoljske senzorje (npr. puščanje plina, dim), naprave, povezane z mobilnostjo (npr. detektor padca), in sistem GPS za določanje položaja oz. za sledenje. Lahko so povezane z asistenčnim centrom, ki zagotavlja odziv na morebitne alarme 24 ur na dan, ali z mobilnim telefonom (ne)formalnega oskrbovalca.

Pravica do storitev e-oskrbe bo sofinancirana v višini 25 eurov mesečno na posameznega uporabnika od 1. januarja 2028 (oziroma v višini 31 evrov do 31. decembra 2027). Uporabniku pripada tudi sofinanciranje enkratnega stroška v višini 50 eurov za namestitev opreme in vzpostavitev priključka za izvajanje storitev e-oskrbe tam, kjer uporabnik prebiva.

Storitve za krepitev in ohranjanje samostojnosti so storitve, ki jih izvajajo socialni delavci, delovni terapevti, fizioterapevti, magistri kineziologije in socialni gerontologi in zajemajo storitve namenjene preprečevanju poslabšanja stanja upravičenca, storitve psihosocialne podpore, storitve post diagnostične podpore osebam s sindromom demence in storitve svetovanja za prilagoditev bivalnega okolja.

Storitve za krepitev in ohranjanje samostojnosti so krite iz obveznega zavarovanja za DO in iz proračunskih virov (po 1. januarju 2028 je možna uvedba doplačil v višini 10 oz. 20 %).

Dolgotrajna oskrba	1. kategorija	2. kategorija	3. kategorija	4. kategorija	5. kategorija
Storitve za krepitev in ohranjanje samostojnosti	12 ur	24 ur	48 ur	30 ur	24 ur

Število ur storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti so ure na letni ravni. Oseba, ki je upravičena do DO, je do navedenega števila ur upravičena vsako leto.

3. IZVAJANJE DOLGOTRAJNE OSKRBE NA DOMU

3.1. NALOGE OBČIN PO ZDOsk-1

Občina v skladu s tretjim in četrtem odstavkom 6. člena ZDOsk-1 uresničuje svoje naloge na področju DO s tem, da spremlja izvajanje DO na domu in delovanje javne mreže na domu na območju občine in ustanovi javni zavod za opravljanje DO na domu ali podeli koncesijo na podlagi javnega razpisa. Več občin lahko soustanovi javni zavod za izvajanje DO na domu. Občina iz občinskega proračuna zagotavlja finančne vire za svoje naloge, razen za financiranje storitev DO in stroškov dela koordinatorja DO, ki se krijejo iz sredstev za DO.

3.2. PRAVICA DO NA DOMU

V skladu s tretjo alinejo prve točke prvega odstavka 10. člena ZDOsk-1 uvaja novo pravico DO na domu.

V okviru DO na domu se izvajajo naslednje storitve DO:

- pomoč pri osnovnih dnevni opravilih,
- pomoč pri podpornih dnevni opravilih,
- zdravstvena nega, vezana na osnovna dnevna opravila.

Podrobnejši nabor storitev določa Katalog storitev, ki je priloga k Pravilniku o storitvah, kadrovskih pogojih, usposabljanju in superviziji v dolgotrajni oskrbi (Uradni list RS, št 15/24)⁴.

Pravica DO na domu je neke vrste nadgradnja obstoječe socialnovarstvene storitve PND, saj vključuje tudi storitve zdravstvene nege, ki so vezane na osnovna dnevna opravila. Pravica je, kot vse ostale pravice iz ZDOsk-1, financirana iz prispevkov obveznega zavarovanja za DO, državnega proračuna in lastne udeležbe uporabnika. Uporabnik, ki je upravičen do DO na domu, ima možnost koriščenja dveh dodatnih pravic, ki jih omogoča ZDOsk-1: storitve za krepitev in ohranjanje samostojnosti in sofinanciranje e-oskrbe.

Izven sistema DO pa uporabnik DO na domu (kot tudi uporabnik, ki prejema denarni prejemek ali uporabnik, ki ima pravico do oskrbovalca družinskega člana) lahko na podlagi ZSV koristi tudi PND, ki jo plača sam oziroma mu uporabo sofinancira občina. PND namreč ne spada med primerljive pravice: drugi odstavek 11. člena ZDOsk-1 določa, da uporabnik ne more koristiti hkrati pravic iz DO in njim primerljivih pravic, med katere se uvrščajo: dodatek za pomoč in postrežbo, institucionalno varstvo in pravica do osebne asistencije, ne pa tudi PND.

Uporabnik, ki ne bo dosegel praga upravičenosti do DO in tako ne bo mogel koristiti DO na domu ali drugih pravic po ZDOsk-1, pa bo še vedno lahko uveljavljal pravico do PND.

3.3. IZVAJANJE SOCIALNOVARSTVENE STORITVE POMOČ NA DOMU IN DOLGOTRAJNE OSKRBE NA DOMU

Pravici PND in DO na domu bosta potekali vzporedno in jo bo lahko izvajal isti izvajalec.

Izvajanje, organizacija, sofinanciranje in podeljevanje koncesij na področju PND, ostaja takšna, kot je bila do zdaj, saj se zakonodaja na tem področju ni spremenila. Občine so torej še vedno tiste, ki storitev v svojem lokalnem okolju organizirajo in sofinancirajo, podelijo koncesijo izbranemu izvajalcu ter dajo soglasje k ceni storitve.

3.4. IZVAJANJE DO NA DOMU V PREHODNEM OBDOBJU

Javni zavodi in koncesionarji, ki izvajajo PND, lahko v skladu s 122. členom ZDOsk-1, ob izpolnjevanju pogojev, ki jih določa ZDOsk-1 v 60. členu, postanejo tudi izvajalci DO na domu.

⁴ <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2024-01-0400/pravilnik-o-storitvah-kadrovskih-pogojih-usposabljanju-in-superviziji-v-dolgotrajni-oskrbi>

Občina lahko javnemu zavodu po uradni dolžnosti na podlagi ustanovitvenega akta izda potrdilo o izpolnjevanju pogojev za vpis v register izvajalcev DO, če ugotovi izpolnjevanje pogojev iz 60. člena ZDOsk-1 za izvajalca DO na domu.

Dosedanjim izvajalcem s statusom javnega zavoda (npr. domovom za starejše) potrdilo o izpolnjevanju pogojev za vpis v register izda občina, in sicer na podlagi ustanovitvenega akta, iz katerega izhaja, da javni zavod lahko izvaja PND in zdravstvene storitve.

Občina, ki ima namen skleniti neposredno pogodbo z javnim zavodom, katerega ustanovitelj je država (na primer dom za starejše, center za socialno delo), izda potrdilo javnemu zavodu.⁵

Z obstoječimi koncesionarji (npr. zasebniki, nevladne organizacije) za opravljanje storitve PND lahko občina koncesionarju po uradni dolžnosti na podlagi koncesijske pogodbe in ob soglasju koncesionarja izda potrdilo o izpolnjevanju pogojev za vpis v register izvajalcev DO, če ugotovi izpolnjevanje pogojev iz 60. člena ZDOsk-1. Na podlagi potrdila občine Nacionalni inštitut za javno zdravje (v nadaljevanju: NIJZ) po uradni dolžnosti vpiše izvajalca v register. Koncesionarji PND s tem postanejo tudi izvajalci DO do izteka veljavne koncesijske pogodbe za izvajanje PND.

3.5. DOLOČITEV JAVNE MREŽE IN IZVAJANJE DO NA DOMU PO PRETEKU PREHODNEGA OBDOBJA

Prvi odstavek 7. člena ZDOsk-1 določa, da za uresničevanje nalog Republike Slovenije in občin na področju DO, Državni zbor Republike Slovenije na predlog Vlade Republike Slovenije po predhodni obravnavi na Ekonomsko-socialnem svetu, sprejme nacionalni program DO. Z nacionalnim programom se bodo na podlagi analize potreb prebivalstva po DO določile javna mreža, politika DO in načrt razvoja DO. Nacionalni program je v pripravi in bo tudi predmet razprav v sodelovanju z občinami.

Tretji člen ZDOsk-1 določa, da je DO javna služba, ki se v obsegu in na način, kot ga določa ZDOsk-1 in na njegovi podlagi izdani predpisi, izvaja izključno v okviru javne mreže. Izvajanje DO je nepridobitno. Izvajalci DO v javni mreži so javni zavodi ter druge pravne osebe in samostojni podjetniki posamezniki, ki pridobijo koncesijo na podlagi javnega razpisa.

Kot že navedeno, občina uresničuje svoje naloge na področju DO s tem, da spremlja izvajanje DO na domu in delovanje javne mreže na domu na območju občine in ustanovi javni zavod za opravljanje DO na domu ali podeli koncesijo na podlagi javnega razpisa. Več občin lahko soustanovi javni zavod za izvajanje DO na domu. Občina iz občinskega proračuna zagotavlja finančne vire za te naloge, razen za storitve DO in stroške dela koordinatorja DO, ki se krijejo iz sredstev za DO.

Če občina ugotovi, da javni zavodi za opravljanje DO ne morejo zagotavljati opravljanja DO v obsegu, kot je določen z javno mrežo DO oziroma če javni zavodi za opravljanje DO ne morejo zagotoviti nujne dostopnosti do storitev DO, lahko s soglasjem ministrstva podeli koncesijo za opravljanje javne službe za DO na domu (npr. zasebniku, nevladni organizaciji).

⁵ V tem delu načrtujemo spremembo zakonske materije na način, da bi se potrdilo oz. odločbo izdalo dva meseca pred začetkom izvajanja DO na domu in da bi bil izdajatelj tega potrdila ustanovitelj javnega zavoda. O potencialni spremembi boste pravočasno obveščeni.

Javno službo v DO lahko opravljajo na podlagi koncesije domače in tuje pravne osebe ter samostojni podjetniki posamezniki, ki izpolnjujejo pogoje po zakonu in na podlagi zakona izdanih podzakonskih aktov.

3.6. POGOJI ZA IZVAJANJE DO

Po 60. členu ZDOsk-1 lahko storitve DO izvaja izvajalec DO, ki je vpisan v register izvajalcev DO in izpolnjuje kadrovske, prostorske in tehnične pogoje ter standarde za opravljanje DO. Izvajalec DO mora zagotoviti opravljanje vseh storitev DO:

- pomoč pri osnovnih dnevni opravilih,
- pomoč pri podpornih dnevni opravilih,
- zdravstvena nega, vezana na osnovna dnevna opravila, in
- storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti.

Izvajalec DO mora izpolnjevati naslednje kadrovske pogoje:

- storitve pomoči pri osnovnih dnevni opravilih lahko opravlja oseba, ki je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, zaključila najmanj 4. raven izobrazbe po slovenskem ogrodju kvalifikacij ter je usposobljena za delo v skladu z zakonodajo na področju socialnega varstva ali zdravstvene nege, lahko pa tudi oseba, ki ima pridobljeno nacionalno poklicno kvalifikacijo s področja socialne oskrbe ali zdravstvene nege;
- storitve pomoči pri podpornih dnevni opravilih lahko opravlja oseba, ki je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, zaključila najmanj 2. raven izobrazbe po slovenskem ogrodju kvalifikacij;
- storitve zdravstvene nege, vezane na osnovna dnevna opravila lahko opravlja oseba, ki je v skladu s predpisi s področja zdravstvene dejavnosti kompetentna za opravljanje zdravstvene nege, ki jo vodi diplomirana medicinska sestra;
- storitve za krepitev in ohranjanje samostojnosti lahko opravljajo diplomirani socialni delavec, diplomirani delovni terapevt, diplomirani fizioterapevt, magister kineziologije in socialni gerontolog, pri čemer mora izvajalec DO v timu za krepitev in ohranjanje samostojnosti zagotoviti najmanj zaposlene iz poklicnih skupin diplomiran fizioterapevt oziroma diplomiran delovni terapevt in socialni delavec oziroma socialni gerontolog;
- administrativne, finančno-računovodske, poslovodne storitve in storitve osnovne oskrbe opravljajo osebe, ki so v skladu s predpisi z delovnega področja usposobljene za opravljanje dejavnosti;
- koordinacijo DO opravlja koordinator DO, ki ima višjo ali visoko izobrazbo s področja zdravstva, kineziologije, socialne gerontologije ali socialnega dela in ima opravljeno usposabljanje za koordinatorja DO ali oseba, ki ima opravljen strokovni izpit iz socialnega varstva in ima najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskem programu prve stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih prve stopnje in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na 7. raven izobrazbe, ali najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskih programih za pridobitev višje izobrazbe, sprejetih pred 1. januarjem 1994, in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na 6. raven izobrazbe, in ima najmanj tri leta delovnih izkušenj na področju izvajanja storitev DO, socialnega varstva ali zdravstva.

Zaposleni pri izvajalcu DO, ki opravljajo svoje delo v neposrednem stiku z uporabnikom, uporabljajo slovenski jezik. Kot eden od vstopnih pogojev za zaposlitev se določi minimalni kriterij znanja slovenskega jezika na ravni B1 po lestvici Skupnega evropskega jezikovnega okvira. Če zaposlitev poteka na delovnem mestu, kjer zaposleni ni v neposrednem stiku z uporabnikom, se kot minimalni

kriterij znanja slovenskega jezika določi raven A2. Skladno s potrebami delovnega mesta ali veljavnimi kompetencami se z aktom o sistemizaciji delovnih mest izvajalca DO lahko določi višja raven znanja slovenskega jezika.

Kadrovski pogoji so natančneje opredeljene v Pravilniku o storitvah, kadrovskih pogojih, usposabljanju in superviziji v dolgotrajni oskrbi (Uradni list RS, št. 15/24)⁶.

Prostorski in tehnični pogoji so natančneje opredeljeni v Pravilniku o minimalnih prostorskih in tehničnih pogojih za opravljanje dolgotrajne oskrbe (Uradni list RS 19-531/2024)⁷.

3.7. POGOSTA VPRAŠANJA NA TEMO IZVAJANJE DOLGOTRAJNE OSKRBE NA DOMU

- 1. Ali lahko občina na podlagi ustanovitvenega akta z javnim zavodom, katerega ustanovitelj je država, sklene neposredno pogodbo za izvajanje DO na domu in izda potrdilo o izpolnjevanju pogojev za vpis?**

Glejte poglavje 3.4. IZVAJANJE DO NA DOMU V PREHODNEM OBDOBJU.

- 2. Kaj bo vsebina neposredne pogodbe? Kakšen bo obseg storitev in kolikšna sredstva je potrebno zagotoviti?**

Predmet neposredne pogodbe so sredstva, ki se zagotavljajo za delovanje in izvedbo izvajanja DO na domu in za delovanje javne mreže na domu na območju občine (oprema, avtomobili, prostori, sredstva za delo).

Stroški pravic bodo kriti iz zavarovanja za DO, državnega proračuna in iz lastne udeležbe uporabnika). Storitve DO na domu tako ne bodo financirane iz občinskega proračuna, niti občina zanje ne bo dolžna doplačevati.

Stroški iz občinskega proračuna so povezani z:

- spremljanjem izvajanja DO na domu in delovanjem javne mreže na domu na območju občine;
- ustanovitvijo javnega zavoda za opravljanje DO na domu ali podelitvijo koncesije na podlagi javnega razpisa.

Občinski proračun mora javnemu zavodu oziroma pogodbenemu partnerju zagotavljati sredstva za izvajanje programov, ki ne sodijo v javno službi, so pa v posebnem interesu ustanoviteljice, v obsegu, ki ga zavod in ustanoviteljica dogovorita s posebnimi pogodbami, za investicijsko vzdrževanje prostorov in obnovo opreme skladno z letnim programom ustanoviteljice.

- 3. Ali bo obstajal obrazec oziroma vsaj navodilo, kaj mora zajemati Potrdilo o izpolnjevanju pogojev za vpis v register izvajalcev DO na domu? A bo izvajalec DO na domu potreboval potrdilo s strani vsake občine za vpis v register?**

Izvajalec potrebuje zgolj eno potrdilo na podlagi katerega se vpiše v register izvajalcev za DO (torej od prve občine, ki bi želela z njim skleniti neposredno pogodbo za izvajanje DO na domu). Ministrstvo bo pripravilo potrdilo o izpolnjevanju pogojev za vpis v register izvajalcev DO na domu, ki ga boste lahko uporabljali kot delovni pripomoček.

⁶ <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2024-01-0400/pravilnik-o-storitvah-kadrovskih-pogojih-usposabljanju-in-superviziji-v-dolgotrajni-oskrbi>

⁷ <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2024-01-0531/pravilnik-o-minimalnih-prostorskih-in-tehnicnih-pogojih-za-opravljanje-dolgotrajne-oskrbe>

4. Ali bo potrebno preverjati izpolnjevanje pogojev Domov za starejše?

V primeru sklepanja neposredne pogodbe z DSO, se preveri po ustanovitvenem aktu ali DSO izvaja pomoč na domu in ali opravlja storitve zdravstvene nege. Občina pozove DSO, s katerim se dogovarja za sklenitev neposredne pogodbe, k predložitvi dokazil o izpolnjevanju pogojev za izvajanje DO na domu.

Ministrstvo bo glede tega pripravilo podrobnejša navodila.

5. Ali lahko občina za zagotavljanje/izvajanje »dolgotrajne oskrbe na domu« razmerje med DSO in občino zagotovi s sklenitvijo aneksa k že obstoječi sklenjeni pogodbi za izvajanje pomoči družini na domu?

Predlagamo samostojno pogodbo.

6. Kakšna je razlika med pomočjo na domu in DO na domu? Kako je z razmejitvijo pomoči na domu in dolgotrajno oskrbo na domu? Kaj je razlika med obema storitvama? Bosta obe storitvi potekali vzporedno, jih bo lahko izvajal isti zavod? Ali bo lahko imel en uporabnik obe storitvi hkrati?

Pri DO na domu gre v osnovi za nadgradnjo socialnovarstvene storitve pomoč družini na domu z nekaterimi storitvami zdravstvene nege, ki so vezana na osnovna dnevna opravila in z možnimi dodatnimi storitvami za krepitev in ohranjanje samostojnosti ter z e-oskrbo. Organizacija, sofinanciranje in podeljevanje koncesij pri pomoči družini na domu ostaja takšna, kot je bila do zdaj, saj se zakonodaja na tem področju ni spremenila.

Uporabnik, ki ne bo dosegel praга upravičenosti do dolgotrajne oskrbe (v nadaljevanju: DO), bo lahko uveljavljal socialnovarstveno storitev PND.

Uporabnik, ki bo upravičen do DO in bo potreboval večji delež storitev, bo lahko uveljavljal tudi pomoč družini na domu.

Storitvi pomoč družini na domu in DO na domu bosta potekali vzporedno in jo bo lahko izvajal isti izvajalec.

Glejte tudi poglavju 3.2. PRAVICA DO NA DOMU IN 3.3. IZVAJANJE SOCIALNOVARSTVENE STORITEV POMOČ NA DOMU IN DOLGOTRAJNE OSKRBE NA DOMU.

7. Kako se bosta prepletali dosedanja PND in pa nova storitev DO na domu. Občine PND subvencioniramo, kako pa bo potekalo plačilo DO na domu s strani države?

Glejte poglavje 5.2. POGOSTA VPRAŠANJA NA TEMO FINANCIRANJA DO NA DOMU. Uporabnik, ki ne bo dosegel praга upravičenosti za storitev DO na domu, bo lahko koristil storitev PND. Uporabnik, ki bo dosegel prag, ampak bo želel več ur storitve, ki jo nudi PND, bo prav tako lahko kombiniral obe storitve.

8. Kateri so obvezni pogoji po 60. členu ZDOsk-1, da se izvajalec vpiše v register izvajalcev DO pri ministrstvu? Ali bodo pogoji enaki za vse izvajalce?

Glejte poglavje 3.6. POGOJI ZA IZVAJANJE DO.

9. Ali velja ustanovitveni akt npr. doma starejših, ki sedaj izvaja pomoč na domu in bi tudi izvajal DO na domu?

V skladu s 124. členom ZDOsk-1 Vlada in občine uskladijo ustanovitvene akte javnih zavodov za DO iz svoje pristojnosti in koncesijske pogodbe v 18 mesecih od uveljavitve ZDOsk-1. Za dosedanje izvajalce DO na domu velja prehodna določba 122. člena ZDOsk-1, po kateri je potrebno ugotoviti, ali je izvajalec, ki bi želel postati izvajalec DO, že tudi dosedanji izvajalec PND.

10. Ali dikcija prvega odstavka 67. člena dovoljuje, da se DO na domu opravlja v zavodu, ki ga je ustanovila RS na podlagi neposredne pogodbe brez koncesije? Potrebna korekcija 6. člena.

V prehodnem obdobju je to mogoče na podlagi 122. člena ZDOsk-1.

Z namenom, da bo to mogoče tudi v nadalje bo v okviru novelacije, ki jo načrtujemo jeseni, dopolnjen tretji odstavek 6. člena ZDOsk-1, in sicer na način:

»(3) Občina uresničuje svoje naloge na področju DO s tem, da:

1. zagotavlja mrežo javne službe; ustanovi javni zavod za opravljanje DO na domu ali z javnim zavodom sklene pogodbeno razmerje ali podeli koncesijo na podlagi javnega razpisa;
2. spremlja izvajanje DO na domu.«

11. Če se občina odloči za javni razpis za podelitev koncesije, ali mora prijavitelj že biti vpisan v register? Kako naj se zasebnik vpiše, če do sedaj ni bil koncesionar?

Občina lahko za opravljanje dolgotrajne oskrbe na domu ustanovi javni zavod ali podeli koncesijo na podlagi javnega razpisa.

Domače in tuje pravne osebe ter samostojni podjetniki posamezniki, ki so vpisani v Poslovni register Slovenije za opravljanje dejavnosti, za katero občina razpiše koncesijo za opravljanje DO na domu (glede na šifrant SKD na primer drugo socialno varstvo brez nastanitve, socialno varstvo brez nastanitve za starejše in invalidne osebe), se lahko prijavijo kot kandidati za pridobitev koncesije za opravljanje DO na domu. Koncesijski postopek je v ZDOsk-1 urejen v 1. oddelku: Koncesija za opravljanje javne službe v DO in v Pravilniku o koncesijah na področju dolgotrajne oskrbe (Uradni list RS, št. 18/24, v nadaljnjem besedilu: Pravilnik). V 9. členu Pravilnika je določeno, da ponudnik kot dokazilo za pridobitev in opravljanje koncesije za DO na domu priloži izjavo, da je pravna oseba oziroma samostojni podjetnik posameznik, registriran pri pristojnem organu Republike Slovenije za opravljanje dejavnosti, ki je predmet razpisane koncesije, torej da je registriran v navedenem registru pri AJPES. Ponudnik mora za pridobitev in opravljanje koncesije izpolnjevati pogoje, ki jih določa prvi odstavek 80. člena ZDOsk-1 in 3. člen Pravilnika. Za izpolnjevanje pogojev v iz 4. in 5. točke prvega odstavka 80. člena ZDOsk-1 in 3. in 4. točke 3. člena pravilnika:

- ponudnik zagotavlja kakovostno in varno opravljanje storitev DO: izpolnjevanje tega pogoja kandidat izkaže s pisno izjavo o nameri,
- mu v zadnjih petih letih ni bila odvzeta koncesija oziroma odpovedana koncesijska pogodba: izpolnjevanje tega pogoja kandidat izkaže s pisno izjavo,
- zagotavlja storitve DO, kot so pomoč pri osnovnih dnevni opravilih, pomoč pri podpornih dnevni opravilih, zdravstvena nega, vezana na osnovna dnevna opravila in storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti: izpolnjevanje tega pogoja kandidat izkaže s pisno izjavo o nameri, da bo zaposlil ustrezen kader pred začetkom izvajanja dejavnosti (kadrovski pogoji so določeni v 60. členu ZDOsk-1 ter Pravilniku o storitvah, kadrovskih pogojih, usposabljanju in superviziji v DO, Uradni list RS, št. 15/24),
- mu ni bilo s pravnomočno sodbo ali dokončno odločbo upravnega organa prepovedano opravljanje DO, socialno varstvene ali zdravstvene dejavnosti: izpolnjevanje tega pogoja kandidat izkaže s pisno izjavo.

V primeru, da se izkaže, da pogoji iz prve in tretje alineje niso izpolnjeni, občina lahko unovči bančno garancijo, če ponudnik ne izpolni namere. Vnovčenje bančnih garancij uveljavlja v skladu z javnim razpisom za podelitev koncesije, kot je to določila občina.

Pogoj iz 7. točke prvega odstavka 80. člena ZDOsk-1, da ponudnik ni v stečajnem postopku, postopku prenehanja, postopku prisilne poravnave ali v postopku likvidacije, bo ponudnik izkazal s predložitvijo dokazila stečajnega oddelka pri okrožnega sodišču.

Ko je postopek podelitve koncesije zaključen z odločbo in sklenjeno koncesijsko pogodbo, se koncesionar vpiše v Register izvajalcev DO v javni mreži, ki ga vodi Nacionalni inštitut za javno zdravje (v nadaljnjem besedilu: NIJZ). Vlogo za vpis v register DO vložijo izvajalci DO pri NIJZ pred začetkom izvajanja DO. Izvajalec DO se vpiše v register na podlagi koncesijske pogodbe, ki je obvezna priloga k vlogi za vpis v register. Z vpisom v register se bo izvajalcu določila šifra VZD (vrsta zdravstvene dejavnosti), saj je šifrant VZD v pristojnosti NIJZ. Oba šifranta, SKD in VZD, se bosta dopolnila s šiframi za dolgotrajno oskrbo.

12. Ali mora prijavitelj na javnih razpis za podelitev koncesije za opravljanje DO na domu že ob prijavi izpolnjevati pogoje za izvajanje DO na domu?

Pogoji za pridobitev in izvajanje koncesije so navedeni v 80. členu ZDOsk-1 in v Pravilniku o koncesijah na področju dolgotrajne oskrbe (Uradni list RS, št. 18/24).

V skladu s tretjim odstavkom 9. člena Pravilnika o koncesijah na področju dolgotrajne oskrbe prijavitelj na javni razpis za koncesionarja za DO na domu priloži organizacijsko shemo s prikazanim številom in strukturo predvidenih zaposlenih, s podatki o njihovi izobrazbi ter svojo in njihove izjave, iz katerih je razvidno, da jih bo oziroma se bodo zaposlili pri koncesionarju ali organizacijsko shemo s prikazanimi predvidenimi zaposlenimi in pogoji, ki jih morajo izpolnjevati ter izjavo ponudnika, da bo pred začetkom opravljanja DO zaposlil izvajalce v skladu s standardi in normativi. Poleg tega mora priložiti tudi izjavo o nameri, da bo vseskozi zagotavljal kakovostno in varno opravljanje storitev DO.

13. Na koga je koncesija osebno vezana?

Koncesionar za pridobitev in opravljanje koncesije na področju DO je lahko domača ali tuja pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik, v Republiki Sloveniji registriran za opravljanje dejavnosti, ki je predmet koncesije, oziroma je podružnica tuje pravne osebe za opravljanje te dejavnosti vpisana v register v Republiki Sloveniji. Koncesija ni vezana na odgovornega nosilca dejavnosti, kakor je to določeno na področju zdravstva določeno v Zakon o zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 9/92, 26/92, 45/94 - odl. US, 37/95, 8/96, 59/99 - odl. US, 90/99, 98/99 - ZZdrS, 31/00, 36/00 - ZPDZC, 45/01, 86/02 - ZOZPEU, 135/03 - odl. US, 2/04, 80/04, 15/08 - ZPacP, 23/08, 58/08 - ZZdrS-E, 77/08 - ZDZdr, 40/12 - ZUJF, 14/13, 88/16 - ZdZPZD, 64/17, 1/19 - odl. US, 73/19, 82/20, 152/20 - ZZU00P, 203/20 - ZIUPOPDVE, 112/21 - ZNUPZ, 196/21 - ZDOsk, 206/21 - ZDUPŠOP, 100/22 - ZNUZSZS, 132/22 - odl. US, 141/22 - ZNUNBZ, 14/23 - odl. US, 84/23 - ZDOsk-1, 136/23 - ZIUZDS, 35/24 - ZZdrS-J). V ZDOsk-1 ni določen institut odgovornega nosilca dejavnosti DO.

14. Kaj pomeni nujna dostopnost?

Tolmačiti je potrebno drugi odstavek 75. člena ZDOsk-1: Koncesija se podeli, če koncedent ugotovi, da javni zavodi za opravljanje DO ne morejo zagotavljati opravljanja DO v obsegu, kot je določen z javno mrežo DO, oziroma če javni zavodi za opravljanje DO ne morejo zagotoviti nujne dostopnosti do storitev DO. Se pravi, da se koncesija podeli, kadar so potrebe po storitvah DO večje od zmogljivosti javnih izvajalcev DO, da zadostijo vsem potrebam v nekem okolju.

15. Na kakšen način bo občina spremljala izvajanje dolgotrajne oskrbe na domu in delovanje javne mreže? Kako naj načrtujemo kakšna so oziroma bodo potrebna finančna sredstva, ki jih bo morala zagotoviti občina?

Naloga občin je, skladno z ZDOsk-1, spremljanje izvajanja DO na domu in delovanja javne mreže na domu na območju občine. To pomeni, da občina spremlja potrebe po DO v svojem okolju in se nanje

ustrezno odziva (z ustanovitvijo javnih zavodov, podeljevanjem koncesij ...). Na podlagi ugotovljenih potreb, bo občina načrtovala potrebna finančna sredstva.

16. Ali so občine vključene v postopek priprave nacionalnega programa za DO?

Vezano na pripravo Nacionalnega programa za DO pojasnujemo, da trenutno poteka izvedba pregleda obstoječega stanja in podrobnejša analiza potreb prebivalstva po DO na ravni posameznih občin. Podatki bodo občinam na voljo predvidoma do konca poletja. Na podlagi teh podatkov se bo pričelo s pripravo Nacionalnega programa, v katerega bodo vključene tudi občine.

17. Ali obstaja kakšna projekcija za potrebe občin za področje dolgotrajne oskrbe (pomoč pri planiranju proračuna)?

Potrebe po DO na ravni posameznih občin bodo ocenjene do konca poletja. Na podlagi ocenjenih potreb se bo naredil načrt razvoja DO na domu za posamezno občino.

18. Prosimo za seznam vseh storitev, do katerih bodo upravičenci upravičeni, glede na 12. člen ZDOsk-1, in ko jih bo moral zagotavljati izvajalec DO na domu?

Katalog storitev je priloga k Pravilniku o storitvah, kadrovskih pogojih, usposabljanju in superviziji v dolgotrajni oskrbi (Uradni list RS, št 15/24).

4. USTANOVITEV JAVNEGA ZAVODA ZA IZVAJANJE DO NA DOMU

Postopek ustanovitve javnega zavoda za izvajanje DO na domu je enak postopku ustanavljanja drugih javnih zavodov, kjer se javni zavod ustanovijo ob soglasju pristojnega ministrstva.

Javni zavod za izvajanje DO na domu se ustanovi na podlagi ZDOsk-1, Zakona o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 17/91-I - ZUDE, 55/92 - ZVDK, 13/93 - ZP-G, 66/93 - ZP-H, 66/93 - ZVDK-A, 45/94 - odl. US, 8/96, 31/00 - ZP-L, 36/00 - ZPDZC, 127/06 - ZJZP; v nadaljevanju: ZZ) in na podlagi statuta posamezne občine.

Pravne osebe javnega prava je potrebno ustanoviti z javnopravnim aktom t.j. odlokom občine.

Odlok o ustanovitvi javnega zavoda sprejme Občinski svet. Po sprejemu predloga Odloka o ustanovitvi javnega zavoda na prvi obravnavi Občinskega sveta se Odlok o ustanovitvi javnega zavoda pošlje v pregled na pristojno ministrstvo, po drugi obravnavi pa se s strani Občinskega sveta sprejet Odlok o ustanovitvi javnega zavoda pošlje pristojnemu ministrstvu (MSP) v soglasje.

Občinski svet občine z Odlokom o ustanovitvi javnega zavoda določi sestavo in način imenovanja oziroma izvolitve članov sveta zavoda, trajanje mandata in pristojnosti sveta zavoda.

Na podlagi le-tega lokalna skupnost ustanovi javni zavod in imenuje vršilca dolžnosti poslovnega organa, ki je pooblaščen, da pod nadzorstvom ustanovitelja pripravi vse potrebno za začetek delovanja javnega zavoda.

Na podlagi Odloka o ustanovitvi javnega zavoda se zavod tudi vpiše v sodni register in v register izvajalcev dolgotrajne oskrbe.

4.1. ORGANI ZAVODA

71. člen ZDOsk-1 določa direktorja javnega zavoda za DO.

70. člen ZDOsk-1 določa svet javnega zavoda.

Podrobnejšo sestavo, številčno razmerje, sorodstveno razmerje in način imenovanja posameznih predstavnikov v svetu zavoda določi ustanovitelj z aktom o ustanovitvi. Z aktom o ustanovitvi se določi tudi način imenovanja oziroma izvolitve članov sveta.

Po ZDOsk-1 je svet zavoda, katerega ustanovitelj je občina, sestavljen iz predstavnikov:

- ustanovitelja
- delavcev zavoda
- uporabnikov izvajalca DO (v primeru, da je zavod hkrati izvajalec PND in DO na domu, predlagamo, da je v svet imenovan po en predstavnik teh uporabnikov)
- družinskih članov uporabnikov izvajalca DO (v primeru, da je zavod hkrati izvajalec PND in DO na domu, predlagamo, da je v svet imenovan po en predstavnik družinskega člana teh uporabnikov)

Predstavnike zavoda določi ustanovitelj zavoda, v kolikor gre za zavod, ki opravlja PND in DO na domu, predlagamo, da se pri sestavi upošteva vse po zakonih zahtevane predstavnike in da se ustrezno opredeli število predstavnikov.

Zainteresirane kandidate, ki bi želeli postati člani sveta zavoda se pozove k kandidaturi na standardiziran način.

4.2. POGOSTA VPRAŠANJA NA TEMO USTANOVITVE JAVNIH ZAVODOV ZA IZVAJANJE DO NA DOMU

1. Kako organizirati DO v občini? Kaj sploh pomeni lasten zavod – prednosti, koristi.

Vsaka občina mora poskrbeti za blaginjo svojih občanov in zagotoviti izvajanje oskrbe za svoje občane.

Če občina ugotovi, da v okviru javnega zavoda v svojem okolju ne pokriva potreb po storitvah DO na domu, podeli koncesijo v skladu z drugim odstavkom 75. člena ZDOsk-1.

Prednost ustanovitve javnega zavoda je v tem, da občinski svet neposredno upravlja javni zavod in s tem omogoča boljše dostopnost storitev za svoje občane. Ob tem gre izpostaviti, da na ta način občina bistveno bolj aktivno sodeluje pri izvajanju storitev in pri pregledu finančnega poslovanja javnega zavoda.

Več o organiziranju DO v občini lahko preberete v poglavju 3. IZVAJANJE DOLGOTRAJNE OSKRBE NA DOMU.

2. Ali je lahko svet zavoda, ki opravlja javno službo DO na domu in PND, sestavljen iz predstavnikov obeh uporabnikov (npr. predstavniki uporabnikov DO na domu in uporabnikov PND)?

Da.

3. Na kakšen način je potrebno spremeniti odlok o ustanovitvi javnega zavoda za izvajanje socialnovarstvene storitve pomoči na domu, če bo zavod izvajal tudi storitve DO na domu?

Z odlokom o spremembah in dopolnitvah odloka o ustanovitvi javnega zavoda je potrebno dodati namen izvajanja dolgotrajne oskrbe na domu in dodati tudi dejavnosti in storitve za izvajanje dolgotrajne oskrbe na domu ter prilagoditi sestavo sveta zavoda. Prav tako je potrebno na podlagi sprememb odloka spremeniti tudi statut zavoda. Smiselno se torej uskladita odlok in statut glede na to, da se dodaja nova dejavnost in storitev, ki jo bo zavod izvajal.

- 4. Zakaj je kot predstavnik v svetu zavoda predstavnik družinskih članov (predlagamo, da se ta predstavnik združi s predstavnikom uporabnika) in ne tudi predstavnik lokalne skupnosti?**

Gre za tehten predlog, ki ga bomo preučili v postopku novelacije zakona.

5. FINANCIRANJE DO NA DOMU

V skladu z 48. členom ZDOsk-1 se bodo pravice do DO financirale iz prispevkov obveznega zavarovanja za DO, iz sredstev državnega proračuna in iz lastne udeležbe uporabnika.

Lastna udeležba je predvidena od 1. januarja 2028 dalje, in sicer v višini 10 oz. 20 % vrednosti pravice vendar lahko, kot to določa 150. člen ZDOsk-1, Vlada RS vsako leto (prvič leta 2027, najpozneje do 15. decembra tekočega leta) začetek uporabe lastne udeležbe podaljša za naslednje leto, če ugotovi, da bodo načrtovani prihodki iz naslova plačevanja prispevkov zadoščali za financiranje vseh pravic in drugih stroškov iz ZDOsk-1.

Pričakuje se, da bo delež financiranja na podlagi oprostitev plačila socialnovarstvenih storitev zmanjšan, ker se storitve DO krijejo iz prispevkov obveznega zavarovanja za DO, iz sredstev državnega proračuna in iz lastne udeležbe uporabnika. V skladu s četrtem odstavkom 10. člena ZDOsk-1 strošek nastanitve in prehrane pri izvajalcu DO v instituciji ni predmet pravic do DO in se zaračuna uporabniku. Za ta del lahko uporabnik uveljavlja oprostitev plačila namestitve in prehrane kot do zdaj, torej po ZSV.

5.1. CENE STORITEV

Ceno urne postavke bo določal poseben podzakonski predpis (»Pravilnik o izhodiščih za oblikovanje cen urnih postavk pri izvajalcu dolgotrajne oskrbe«), ki je trenutno v pripravi. Izhodišča za izračun cene urne postavke v DO, kot npr. opredelitev delovnih mestih, višino oziroma stroške plač itn., bodo izvajalci vsako leto poročali ministrstvu in to bo osnova za določitev cen urnih postavk za posamezne sklope storitev v okviru DO.

V skladu s četrtem odstavkom 10. člena ZDOsk-1 strošek nastanitve in prehrane pri izvajalcu DO v instituciji ni predmet pravic do DO in se zaračuna po vsakokrat veljavnem ceniku, oblikovanem po metodologiji, ki jo določi minister. Oprostitev plačila namestitve in prehrane določa zakon, ki ureja socialno varstvo. Ceno namestitve in prehrane bo določal podzakonski predpis (»Pravilnik o metodologiji za oblikovanje cen nastanitve in prehrane pri izvajalcu dolgotrajne oskrbe v instituciji«), ki je prav tako v pripravi.

5.2. POGOSTA VPRAŠANJA NA TEMO FINANCIRANJA DO NA DOMU

- 1. Kaj vse je zajeto v kalkulacijo cene storitve DO na domu z vidika kadra, ki je potreben. Kdaj se pričakuje kalkulacija cene DO na domu za izvajalce? Z zakonom je do sedaj določeno po kategorijah, koliko ur naj bi pripadalo posameznemu uporabniku (in toliko bo država tudi plačala), če bo pa to dovolj ali ne, pa plača kdo?**

Kader, ki je predviden za opravljanje posameznega sklopa storitev DO in ostali stroški, povezani z delom, bodo vključeni v izračun cen urnih postavka za posamezne sklope storitev DO in le-te se bodo vsako leto na novo izračunavale.

Z ZDOsk-1 je določen obseg storitev glede na posamezno kategorijo v skladu z drugim odstavkom 12. člena ZDOsk-1.:

Na podlagi izdelane ocene upravičenosti se zavarovana oseba uvrsti v eno od kategorij DO:

1. kategorija – lažja omejitev samostojnosti ali sposobnosti samooskrbe. V to kategorijo se uvrsti zavarovana oseba, ki je v postopku ocene upravičenosti dosegla od 12,5 do 26,99 ponderiranih točk;
2. kategorija – zmerna omejitev samostojnosti ali sposobnosti samooskrbe. V to kategorijo se uvrsti zavarovana oseba, ki je v postopku ocene upravičenosti dosegla od 27 do 47,49 ponderiranih točk;
3. kategorija – težja omejitev samostojnosti ali sposobnosti samooskrbe. V to kategorijo se uvrsti zavarovana oseba, ki je v postopku ocene upravičenosti dosegla od 47,5 do 69,99 ponderiranih točk;
4. kategorija – težka omejitev samostojnosti ali sposobnosti samooskrbe. V to kategorijo se uvrsti zavarovana oseba, ki je v postopku ocene upravičenosti dosegla od 70 do 89,99 ponderiranih točk;
5. kategorija – najtežja omejitev samostojnosti ali sposobnosti samooskrbe. V to kategorijo se uvrsti zavarovana oseba, ki je v postopku ocene upravičenosti dosegla od 90 do 100 ponderiranih točk.

Vrednost kategorije se bo z leti spreminjala glede na rast življenjskih stroškov.

Glejte poglavje 5.1. CENE STORITEV.

- 2. Ali je nakup in vzdrževanje osebnih vozil za izvajanje DO na domu zajet v ceno storitve in v stroške pristojnega ministrstva?**

Vsebina predmetnega pravilnika je še v usklajevanju s ključnimi deležniki (Ministrstvo za finance idr.). Ko bomo imeli zadeve bolj dorečeno, vam jih posredujemo.

Izvajalci DO na domu bodo upravičeni tudi do povračila stroška opravljene storitve v oddaljenem kraju.

- 3. Ali je predvideno, da lokalna skupnost poleg zagotovitve prostorskih pogojev zagotavlja tudi dodatna sredstva za izvajanje storitve DO na domu?**

Materialni stroški, ki se pojavljajo ob izvajanju storitev DO, bodo zajeti v ceno. Če so mišljeni kaki drugi stroški, pa prosimo za bolj natančno opredelitev.

- 4. Kdaj bo določena urna postavka in obseg potreb, da se bo lahko izračunalo potrebna sredstva in jih vključilo v občinski proračun?**

IRSSV bo analizo potreb pripravil do konca tega poletja. Vrednost urne postavke bo določena v naslednjem letu.

Stroški občinskega proračuna zajemajo:

- spremljanje izvajanja DO na domu in delovanje javne mreže na domu na območju občine;
- ustanovitev javnega zavoda za opravljanje DO na domu ali podelitev koncesije na podlagi javnega razpisa.

Občinski proračun mora javnemu zavodu oziroma pogodbenemu partnerju zagotavljati sredstva za izvajanje programov, ki ne sodijo v javno službo, so pa v posebnem interesu ustanoviteljice in sicer, v obsegu, ki ga zavod in ustanoviteljica dogovorita s posebnimi pogodbami, za investicijsko vzdrževanje prostorov in obnovo opreme skladno z letnim programom ustanoviteljice.

Občine morajo v občinskem proračunu planirati sredstva za izvajanje pomoči na domu, za zagotavljanje institucionalnega varstva z vidika oprostitev plačil socialnovarstvenih storitev na podlagi ZSV in Zakona o socialno varstvenih prejemkih (Uradni list RS, št. 61/10, 40/11, 110/11 - ZDIU12, 40/12 - ZUJF, 14/13, 99/13, 90/15, 82/16, 88/16, 31/18, 73/18, 49/20 - ZIUZEOP, 61/20 - ZIUZEOP-A, 152/20 - ZZUOOP, 175/20 - ZIUOPDVE, 117/22 - ZZUOPD, 84/23 - ZDOsk-1, 95/23 - ZIUOPZPJ) in sredstva za DO na domu v delu, ki se nanaša na spremljanje izvajanja DO na domu in delovanje javne mreže, ustanovitve javnega zavoda in podeljevanja koncesije ter sredstva za investicijsko vzdrževanje prostorov in obnovo opreme.

5. Kako se bo obravnaval strošek poti?

Strošek poti bo pri DO na domu obračunan na podlagi opravljene storitve za delo v oddaljenem kraju.

6. Koliko bodo občine še vedno plačevale po ZSV?

Po ZSV je potrebno nespremenjen obseg pomoči na domu financirati vsaj do 30. junija 2025 (po uvedbi DO na domu je zelo verjetno, da bo obseg precej nižji, vendar je za to oceno potrebno počakati na začetek dejanskega izvajanja) in institucionalno varstvo vsaj do 30. novembra 2025.

ZDOsk-1 pa v 10. členu določa, da strošek nastanitve in prehrane pri izvajalcu DO v instituciji ni predmet pravic do DO in se zaračuna uporabniku po vsakokrat veljavnem ceniku. Oprostitev plačila namestitve in prehrane določa zakon, ki ureja socialno varstvo, kar tudi ostaja kot dolžnost doplačevanja občin.

7. Kako se bo nadzorovalo izvajanje storitev PND in DO na domu? Kako bodo storitve razdeljene in kako se bo vodila evidenca opravljenih storitev po posamezni vsebini?

Skladno s poglavjem IX: nadzor nad opravljanjem DO, nadzor nad izvajanjem določb tega zakona in predpisov, izdanih na njegovi podlagi izvajajo inšpekcija, pristojna za DO, ministrstvo, pristojno za DO, in ZZS.

Naloga občin je spremljanje izvajanja DO na domu in delovanje javne mreže na domu na območju občine, kjer pa ne gre za sam nadzor kot tak. Gre bolj za spremljanje potreb po DO in odgovarjanje nanje v smislu zagotavljanja potrebne mreže izvajalcev DO.

ZDOsk-1 socialnovarstvene storitve pomoči družini na domu ne določa kot primerljive pravice, zato bodo upravičenci do DO lahko hkrati prejeli tudi storitve PND. Izvajalec storitev pa bo moral voditi ločene evidence izvedenih storitev DO in PND, saj jih bo nato zaračunal različnim deležnikom (pri DO ZZS-ju in uporabniku ter pri PND občini in uporabniku).

Vodenje evidence opravljenih storitev v okviru DO bo vključeno v celovit informacijski sistem DO.

6. ZAGOTAVLJANJE KADRA

Predvideva se, da se bo z uveljavitvijo DO na domu število upravičencev PND zmanjšalo, saj bodo v okviru sistemu DO lahko prejeli primerljive storitve, financirane iz blagajne na DO, za katere se vsaj do leta 2028 ne predvideva doplačil, poleg tega pa bodo upravičencem do DO na domu pripadale dodatne pravice iz 31. člena ZDOsk-1. Skladno s tem se predvideva, da bo del kadra, ki zdaj opravlja PND, prešel v sistem DO.

Kljub temu se zavedamo, da je pomanjkanje kadra že sedaj izredno pereč problem, ki bo lahko v prihodnosti še toliko večji, saj se bodo, skladno s staranjem prebivalstva, potrebe po oskrbi povečevale. Ministrstvo za solidarno prihodnost intenzivno sodeluje pri pogajalskih procesih oziroma pri oblikovanju rešitev vezanih na spremembe plačnega sistema in odpravo plačnih nesorazmerij, tako da se vprašanje plač in drugih prejemkov iz naslova dela rešuje v sodelovanju z ostalimi pristojnimi ministrstvi ter reprezentativnimi sindikati. Obenem je ministrstvo pripravilo *Predlog Zakona o nujnih ukrepih za izboljšanje kadrovskih in delovnih pogojev ter zmogljivosti pri izvajalcih socialnovarstvenih storitev in DO*, ki je v procesu sprejemanja na vladi. Po sprejemu zakona so učinki na zaposlovanje predvideni že z letošnjim letom. Ne glede na to pa bo dolgoročno potrebno oblikovati še dodatne ukrepe v okviru kadrovskih politik, ki bodo omogočali bolj učinkovit sistem z vidika kadrov v DO.

Ministrstvo za solidarno prihodnost pa je tudi že v preteklem letu izvedlo več ukrepov na področju izboljšanja kadrovskih zmogljivosti pri izvajalcih storitev, ki so v pristojnosti tega resorja. Omenili bi predvsem, naslednje:

- iz Proračuna RS se do 30. 11. 2025 omogoča kritje sredstev za sofinanciranje dodatnih stroškov dela, ki so posledica sprememb Kolektivne pogodbe za dejavnost zdravstva in socialnega varstva Slovenije in povišanja kadrov do višine ene petine v skladu s pravilnikom, ki ureja standarde in normative socialnovarstvenih storitev (sprememba pravilnika je bila objavljena že 20. aprila 2022 in s tem nadgradnja kadrovskih normativov) ter s tem krepitev obstoječih kadrovskih virov in dodatnih kadrovskih zmogljivosti (ocenjena višina izplačil v letu 2024 znaša 20 mio EUR),
- dodatno zaposlovanje v letu 2023 oziroma za 2024 na vstopnih točkah za DO na centrih za socialno delo (priznano 18 dodatnih zaposlitev), pri čemer v letu 2025 načrtujemo skupno 128 zaposlitev,
- Vlada RS je v letu 2023 po predlogu treh resorjev sprejela tudi Posebni vladni projekt za zaposlene v plačni skupini J v dejavnostih zdravstva in socialnega varstva ter ga podaljšala do 31. 12. 2024, s čimer bo v večji meri omogočeno zadržanje obstoječih tehnično-podpornih kadrov z zagotavljanjem možnosti dodatnega nagrajevanja bolj obremenjenih javnih uslužbencev (višina sredstev za izvajalce v pristojnosti Ministrstva za solidarno prihodnost v letu 2023 je bila 2.120.300 EUR, za leto 2024 se načrtuje 2.816.400 EUR),
- na vladni ravni tudi sprejet dogovor glede uskladitve plač z inflacijo za javne uslužbenke v višini 80 odstotkov rasti cen življenjskih potrebščin v obdobju december 2022 – december 2023, s 1. junijem 2024 in dogovor glede regresa za letni dopust za leto 2024, ki se izplača ob izplačilu plače za februar 2024.

6.1. KADROVSKI NORMATIVI

V skladu z drugim odstavkom 1. člena Pravilnika o storitvah, kadrovskih pogojih, usposabljanju in superviziji v dolgotrajni oskrbi (Uradni list RS, št. 15/24)⁸ se za izvajalce DO uporabljajo kadrovske normativi, določeni s standardi in normativi, izdanimi na podlagi ZSV, dokler s Pravilnikom o storitvah, kadrovskih pogojih, usposabljanju in superviziji v dolgotrajni oskrbi ne bo urejeno drugače.

Ministrstvo bo izvedlo neodvisne evalvacije izvajanja posamičnih storitev, njihovega trajanja, ustreznosti in pregleda nabora kadra, vrste izobrazbe, delovnih izkušenj, dodatnih znanj in kakovosti izvedbe za opravljene storitve, in sicer za DO na domu in DO v instituciji. Po izvedenih evalvacijah se bo pred izvajanjem DO s strani izvajalcev podrobneje določilo izvajanje posamičnih storitev, njihovega trajanja in ustreznosti ter kadrovske normative in standarde, ki se nanašajo na vrsto izobrazbe, delovne izkušnje in potrebna dodatna znanja.

6.2. POGOSTA VPRAŠANJA NA TEMO KADROV

- 1. Kako zagotoviti kader, ko bo treba? Na kakšen način lahko razvijamo mrežo, ob dejstvu, da na voljo ni kadra za storitve, ki se že izvajajo? Kakšni so ozirom bodo ukrepi na tem področju? Prav gotovo bi bilo potrebno dvigniti plače socialnim oskrbovalkam?**

Glejte poglavje 6. ZAGOTAVLJANJE KADRA.

- 2. Prosimo za seznam delovnih mest oziroma oseb z ustreznim znanjem, ki bodo morali pokrivati oskrbo v okviru DO na domu in v kakšnem obsegu (število)?**

Glejte poglavje 3.6. POGOJI ZA IZVAJANJE DO.

- 3. Ali bo lahko izvajalec, ob predpostavki, da že izvaja PND in bo izvajal tudi DO, kombiniral zaposlene v obeh storitvah (določen delež ur zaposleni opravi v eni dejavnosti in določen % ur v drugi dejavnosti) in kako bo moral izvajalec obe storitve (PND in DO) finančno ločevati?**

Izvajalec bo lahko kombiniral zaposlene v obeh storitvah, bo pa moral storitvi finančno striktno ločevati, ker sta financirani iz različnih virov.

- 4. V primeru da izvajalec za izvajanje DO zaposli dodaten ustrezen kader (delovni terapevt, fizioterapevt, itd.). – se bo masa plač poravnala iz blagajne za DO in kako bodo to izvajalci uveljavljali?**

ZDOsk-1 v 46. členu določa, da ZZZS plača izvedene, evidentirane in obračunane storitve največ v višini, ki pripada uporabniku na podlagi kategorije DO. Izvajalci DO bodo plačilo storitev prejeli na podlagi izstavljenih računov ZZZS-ju, v ceno storitve pa bodo vkalkulirani tudi stroški plač izvajalcev storitev.

⁸ <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2024-01-0400/pravilnik-o-storitvah-kadrovskih-pogojih-usposabljanju-in-superviziji-v-dolgotrajni-oskrbi>

ZZZS v okviru obveznega zavarovanja za DO krije pravice iz obveznega zavarovanja za DO. V devetem odstavku 46. člena ZDOsk-1 je določeno, da navodila za obračunavanje storitev DO in storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti pripravi ZZZS. Z navodili se bodo izvajalci pravočasno seznanili.

7. NADZOR NAD IZVAJANJEM DO NA DOMU

ZDOsk-1 določa naslednje vrste nadzora nad izvajanjem DO:

- inšpekcijski nadzor,
- nadzor s strani ZZZS.

Inšpekcija za DO bo opravljala nadzor nad izvajanjem DO s strani izvajalcev DO in nadzor nad izvajanjem nalog, ki jih ta zakon nalaga občinam, zlasti preverjanje obsega mreže javne službe, za katero je zadolžena občina. Inšpekcija izvaja nadzor nad izvajanjem tudi v primerih, ko obstaja sum, da se izvaja dejavnost DO brez vpisa v register iz 61. člena tega zakona.

Inšpekcija opravlja nadzor z zbiranjem in preverjanjem podatkov, informacij in dokumentacije, ki jih izvajalci DO in državni organi pridobivajo in vodijo na podlagi določb ZDOsk-1, s preverjanjem dejstev in okoliščin, ki se nanašajo na izvajanje DO, z obravnavo odklonov in drugih varnostnih tveganj pri izvajalcih DO, z razgovori z uporabniki, zaposlenimi in drugimi deležniki pri opravljanju DO in z izrekanjem ukrepov nadzora na podlagi ZDOsk-1.

ZZZS bo opravljal finančni nadzor nad izvajalci DO v javni mreži (kakor sodi tudi DO na domu) DO v skladu z ZDOsk-1, in sicer nadzor nad pravilnostjo obračunavanja storitev DO. ZZZS bo za namen izvajanja nadzora v skladu z ZDOsk-1 ustanovil zbirko podatkov o ugotovitvah v nadzorih ZZZS nad izvajalci DO v javni mreži ZDOsk-1 določa, da izvajalci DO ZZZS omogočajo izvajanje nadzora in mu na zahtevo posredujejo vse zahtevane podatke in dokumentacijo.

7.1. POGOSTA VPRAŠANJA IN ODGOVORI NA TEMO NADZORA NAD IZVAJANJEM DO NA DOMU

- 1. Kakšne so sankcije za občine v primeru, da ne bomo dobili nobenega izvajalca DO na domu, predvsem zaradi kadrovske problematike in ker še ni kalkulacije cene storitev DO na domu, se izvajalci ne bodo odločali za izvajanje teh storitev?**

Splošne naloge in dolžnosti občine v zvezi področjem dolgotrajne oskrbe so določene v tretjem in četrtem odstavku 6. člena ZDOsk-1, in sicer občina uresničuje svoje naloge na področju DO s tem, da:

1. spremlja izvajanje DO na domu in delovanje javne mreže na domu na območju občine;
 2. ustanovi javni zavod za opravljanje DO na domu ali podeli koncesijo na podlagi javnega razpisa.
- Občina iz proračuna zagotavlja finančne vire za zgoraj navedene naloge.

Za uresničevanje nalog občin na področju DO, Državni zbor RS na predlog Vlade RS po predhodni obravnavi na Ekonomsko – socialnem svetu, sprejme nacionalni program za DO. Z nacionalnim programom se na podlagi analize potreb prebivalstva po DO določijo javna mreža, politika DO in načrt razvoja DO. Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo pred prejetjem nacionalnega programa izvede podrobnejšo analizo potreb prebivalstva po DO na ravni statističnih regij, ki predstavlja podlago za nacionalni program. Ministrstvo analizo stanja potreb prebivalstva po DO objavi na svoji spletni strani.

Za prehodno obdobje je predvidena rešitev v 122. členu ZDOsk-1, po kateri občina javnim zavodom in koncesionarjem, ki izvajajo storitve pomoči na domu po ZSV, po uradni dolžnosti na podlagi ustanovitvenega akta izda potrdilo o izpolnjevanju pogojev za vpis v register izvajalcev DO, če ugotovi izpolnjevanje pogojev iz 60. člena ZDOsk-1. Na ta način so obstoječi izvajalci pomoči na domu preoblikujejo v izvajalce DO na domu.

Izvajalec dolgotrajne oskrbe na domu lahko, podobno kot je to v praksi pri pomoči na domu, izvaja storitve dolgotrajne oskrbe na območju več občin, prav tako lahko več občin skupaj ustanovi javni zavod za opravljanje DO na domu.

Morebitne sankcije zaradi neizvrševanja določb zakona s strani občin so lahko zelo različne, saj zakonitost dela občin nadzorujejo državni organi, med katerimi so Državni zbor, ministrstvo in inšpekcija, Upravno sodišče, Ustavno sodišče, Računsko sodišče, Varuh človekovih pravic, prav tako se nadzor lahko vrši na lokalni ravni ali na politični ravni.

8. IZVAJANJE INSTITUCIONALNEGA VARSTVA ODRASLIH OSEB V DOMOVIH ZA STAREJŠE PO ZAKONU O SOCIALNEM VARSTVU

Javni zavodi in koncesionarji, ki bodo na dan 30. novembra 2025 izvajali institucionalno varstvo odraslih oseb v domovih za starejše iz 51. člena ZSV v celodnevnem in dnevnem varstvu, ob izpolnjevanju pogojev iz 60. člena tega zakona, postanejo od 1. decembra 2025 dalje tudi izvajalci DO v instituciji, in sicer najmanj v deležu 80 odstotkov posteljnih zmogljivosti. V preostalem deležu posteljnih zmogljivosti izvajalci DO v instituciji lahko izvajajo socialno varstvene storitve po zakonu, ki ureja socialno varstvo. V tem okviru lahko izvajalci DO v instituciji izvajajo tudi storitve kriznih namestitev.

8.1. POGOSTA VPRAŠANJA IN ODGOVORI NA TEMO IZVAJANJA INSTITUCIONALNEGA VARSTVA ODRASLIH OSEB V DOMOVIH ZA STAREJŠE PO ZAKONU O SOCIALNEM VARSTVU

- 1. Ali bo s financiranjem dolgotrajne oskrbe s strani države odpadel strošek občine za plačilo oskrbe varovancev, ki so v domovih za ostarele?**

Strošek bo zmanjšan, ker se storitve DO krijejo iz prispevkov obveznega zavarovanja za DO, iz sredstev državnega proračuna in iz lastne udeležbe uporabnika (določbe o lastni udeležbi se začnejo uporabljati 1. januarja 2028 ali kasneje, ob izpolnitvi pogojev, ki jih določa ZDOsk-1).

Strošek nastanitve in prehrane pri izvajalcu DO v instituciji ni predmet pravic do DO in se zaračuna uporabniku. Za ta del lahko uporabnik uveljavlja oprostitev plačila namestitve in prehrane kot do zdaj, torej po zakonu, ki ureja socialno varstvo.

- 2. V primeru, da stanovalec v domu za starejše ne bo podal soglasja k prevedbi v kategorije DO, bo ostal uporabnik institucionalnega varstva po ZSV. Se pravi, da bodo občine še vedno doplačevale oskrbo za te uporabnike?**

Da.

- 3. Kako pomagati občanom, ki ne bodo prestopili praга za pravice iz ZDOsk?**

Občani, ki ne bodo prestopili praga za uveljavljanje pravic iz DO, lahko uveljavljajo pravice iz socialnega varstva (npr. pomoč na domu).

9. VSTOPNE TOČKE ZA DO

Vstopne točke za DO bodo organizirane na območnih CSD-jih.

Vlogo za uveljavljanje pravic do DO bo možno podati elektronsko ali osebno na vstopni točki CSD. Po vložitvi vloge bo svetovalec za DO vlagatelja obiskal na domu (na podlagi predhodne uskladitve termina). Skozi pogovor z vlagateljem in svojci se bo ugotovila upravičenost do dolgotrajne oskrbe, pri čemer bodo upoštevana zdravstvena stanja in zmožnosti za samostojno življenje. Če se bo v postopku ugotovilo, da vlagatelj ne izpolnjuje pogojev oziroma ni upravičen do DO, bo CSD izdal negativno odločbo. V primeru ugotovljene upravičenosti do zagotavljanja DO bo CSD izdal pozitivno odločbo. Sledi priprava načrta priporočljivih storitev in sodelovanje z izvajalci. Po izdaji odločbe in načrta priporočenih storitev, upravičenec izbere izvajalca DO in z njim sklene osebni načrt.

Oseba na delovnem mestu svetovalca DO, zaposlena na CSD, bo sodelovala tudi s koordinatorjem DO, z izvajalci storitev in drugimi akterji. Ocenjevanje upravičenosti bo potekalo po preiščljeno razvitem orodju, ki bo vključevalo tako zdravstvene kot socialne vidike ocene. Oseba v vlogi koordinatorja DO, bo zaposlena pri izvajalcu DO in bo odgovorna za pripravo osebnega načrta, zagotavljanje njegovega izvajanja in spremljanje ustreznosti oskrbe uporabnikov DO.

10. INFORMIRANJE IN IZOBRAŽEVANJE

MSP je pripravil ta dokument z nekaj osnovnimi informacijami. Dokument se bo sprotno posodabljal in nadgrajeval. Ob tem bomo intenzivirali sodelovanje in dialog z občinami, vsemi združenji in skupnostmi, čeprav so bili številni sestanki in sodelovanje uresničeni že pred tem.

Ob tem bomo vzporedno izvajali številne aktivnosti, s katerimi posredno spodbujamo in podpiramo vse tiste deležnike v lokalnem oziroma regionalnem okolju, ki so se že začeli pripravljati in organizirati z namenom vzpostavitve mreže in izpolnjevanja pogojev za vzpostavitev dolgotrajne oskrbe v okolju. Trenutno s prispevki in aktivnim sodelovanjem v razpravah sodelujemo pri izvedbi regijskih posvetov, ki jih organizirajo območni centri za socialno delo. Posveti so organizirani z namenom predstavitve vloge centrov za socialno delo (CSD) pri izvajanju dolgotrajne oskrbe in predstavitev Zakona o dolgotrajni oskrbi (v nadaljnjem besedilu: ZDOsk-1); jasni predstavitvi nalog na novo vzpostavljenih vstopnih točk za dolgotrajno oskrbo (postopka oddaje vlog in upravičenosti), ki bodo delovale v okviru CSD-jev ter predvsem razumljivem informiranju o uveljavitvi oskrbovalca družinskega člana (ODČ). Hkrati so posveti organizirani tudi z namenom spodbujanja sodelovanja vseh deležnikov v čim širšem krogu (tako med posameznimi območnimi CSD-ji kot tudi med različnimi akterji, ki delujejo na področju dolgotrajne oskrbe, v regionalnem oziroma lokalnem okolju). S podobnimi nameni, ampak z večjim poudarkom na informacijah za občine, načrtujemo izvedbo regijskih posvetov, v okviru katerih bomo lahko naslovlili vse naštetih zadeve.

Podpore občinam pri vzpostavitvi DO bo skozi celoten proces omogočalo MSP, a se kljub temu zelo spodbuja, da se občine povezujejo med seboj in delijo izkušnje pri vzpostavljanju sistema DO v njihovem okolju.

Izobraževanja za zaposlene v občinskih upravah niso načrtovana. Če se bo na terenu izkazalo, da bi bilo potrebno organizirati posebna usposabljanja na temo vzpostavitve DO, bomo organizirali (virtualne) sestanke z namenom zagotavljanja podpore občinam.

Skladno s Pravilnikom o storitvah, kadrovskih pogojih, usposabljanju in superviziji v dolgotrajni oskrbi (Uradni list RS, št. 15/24) so predvidena usposabljanja za koordinatorje DO, ki so ključne osebe pri organizaciji dolgotrajne oskrbe tako v institucijah kot v domačem okolju. Dodatna usposabljanja, s stani ministrstva, so predvidena tudi za izvajalce storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti. Za preostale izvajalce storitev, ki bodo izvajali storitve pomoči pri osnovnih in podpornih dnevni opravilih ter storitve zdravstvene nege, pa usposabljanja in izobraževanja zagotovi izvajalec DO.

Nadzor se bo izvajal preko Inšpekcije za dolgotrajno oskrbo, ZZZS (nadzor nad pravilnostjo obračunavanja storitev), tudi občina bo spremljala izvajanje dolgotrajno oskrbo na domu (3. odstavek 6. člena).